

KARMA

Eylül 2026

EDITÖRDEN

Dicle Ç.

Değerli Karma okuyucuları, esenlikler!

Sıcak havaların yavaş yavaş şehirlerimizi terk ettiği, ağaçların turuncu ağladığı, kulaklıklarımızda çalan şarkıların değişmeye başladığı ve yazın getirdiği duyguların bedenlerimizden ayrıldığı aya girdik: eylül.

Bana göre eylül demek, melankoliye giriş demek. Sonbaharın diğer aylarında bir anda üzerime yıkılan sorumluluklar ve gençliğimin getirdiği duygu karmaşasıyla baş etmeye çalışıyorum daha çok. Ancak eylül öyle değil. Sanki içinde bir parça bile olsa hâlâ yazdan bir şeyler var gibi. Yapmak istediklerimin yapmam gerekenlerden daha yoğun, havaların ne çok sıcak ne de çok soğuk olduğu bir ay. Eylülün bir rengi olsaydı, kesinlikle turuncu olurdu.

Sonbaharın sıcak melankolisine hoş geldiniz! Soğuk melankoliyi derin bir şekilde hissetmeye başlamadan önceki son duraktayız.

Eylül ayının tadını çıkarmayı unutmayın, esen kalın!

İçindekiler

- 5.Susmayı Seçtiğin Her Ses
- 7.King Of pop: Medyanın Özür Dilemesi Gereken Adam
- 11.Bedenler Ayrılır, Ruhlar Değil
- 12.Korku
- 13.Dionysos
- 14.Sonbahar
- 15.Hayal Kırıklığı
- 16.Beden Mahrum Kaldıklarını Unutmaz
- 17.Bir Oyunla Mutluluğun Kapılarını Aralamak
- 18.Uyumak İçin Önce Uyuyormuş Gibi Yapmak Lazım
- 19.İncir Ağacı Teorisi: Olasılıklar Karmaşasında Ben
- 20.Marie Antoinette / Bir Sofia Coppola Başyapıtı
- 22.Sana Son Çağrı
- 23.Daha İyi Olmak
- 24.Kalbin Bilinçaltı
- 25.Güneş Karardı Yavaş Yavaş
- 26.Eylül
- 27.Kendini Ziyaret Etmek
- 28.Bir Rolün İçinde Kaybolmak: Stanford Hapishane Deneyi
- 29.Stars Hollow'da Sonbahar Vardiyası
- 30.Beton, Ses ve Küratörlük: Berlin Tekno Kültürü ve Berghain
- 31.Memleketin Gözü
- 32.Tarot Falı Gerçek Mi?
- 33.Ayraçlar

Künye

Genel Yayın Yönetmeni

Rumeysa Sözer

Editör

Dicle Ç.

Kapak Tasarımı

Pınar Tokpınar

Yazarlar

İklim Taşkeser

Lost

Betül Peri Aktaş

Sena

Utku Temiz

Melike Erdoğan

Zeynep Gökce

İlaydanur Kurtak

Calypso

İlgın Kuo

Olçay Geçer

Aytunç Adıgüzel

Bade A.

Alanur Alhan

İrem Korkmaz

Evin Aktaş

Bade Pusat

Zeynep Işıl Kelle

Sümeyye B.

Melis Dünder

Azelya Doğan

Sude Yavuz

Çizerler

Mavi

Sude Arslan

Grafikerler

Dicle Ç.

Zeynep Işıl Kelle

Biraz İçime Oturdum

Susmayı Seçtiğin Her Ses

Yangın yok ama alarm çalıyor. Bunu fark etmeyeli ne kadar oldu peki? Beni gerçekten okuyor musun, yoksa gözlerin sadece satırlarda geziniyor mu? Elinde telefon, yatakta, belki bir otobüste ya da işte. Kaygılı mısın? Muhtemelen evet. Ama bunu fark edecek vaktin olmadı bile. Çünkü meşgulsün, hep meşgulsün. O kadar meşgulsün ki kendini dinlemeye vaktin yok ama Instagram'da gezinmeye vaktin var.

Geçen yazımda *yalnızlığın bir seçim olup olmadığını* konuşmuştuk. Bugün onun yan komşusu olan kaygıyı konuşalım. Kaygı bizi insanlardan uzaklaştırır, uzaklaştıkça yalnızlaşırız, yalnızlaştıkça daha çok kaygılanırız. Kısır bir döngü. Merak ediyorum da, sen bu döngünün neresinde duruyorsun? Cevap vermek zorunda değilsin. Çünkü cevabı zaten biliyorsun. Ama söylemeye dilin varmıyor.

Kaygı, bireyin içinde bulunduğu tehlikeli durum karşısında yaşadığı endişe, korku ve tedirginlik hâlidir. Yani kaygı, bedenimizin yangın alarmıdır. Bizi korumak için evrimleşmiş. Şu an odanda yangın mı var? Yok. Ama alarm çalıyor. Ne zamandır çalıyor? O kadar uzun zamandır ki sesini duyamaz oldun. Buzdolabının uğultusu mesela. Hep orada ama fark etmiyorsun. Biri sana "Şu sesi duyuyor musun?" diyene kadar. Şimdi duydun. İşte şimdi kaygını duydun. Hoş geldin. *Geç kaldın.*

Kaygı her zaman olumsuz bir durum değildir. Hatta kaygının bizi harekete geçiren bir yönü de vardır. Ama kaygı düzeyi çok yükseldiğinde, maalesef baş etmesi zor bir hâl alır. Hele bir de gençlerde bu daha farklı bir hâl alıyor.

"Ya sınavı geçemezsem?"
"Ya istediğim bölümü kazanamazsam?"
"Ya ailemi mahcup edersem?"

Bu düşünceler o kadar tanıdık ki çoğu gencin uykusunu çalan asıl şey de bu aslında. Sınavdan önceki o mide bulantısı, terleyen avuçlar, kalbinin ağzına gelmesi de kaygı. Sen bunu yaşamadın mı hiç? Yaşadın. Hâlâ da yaşıyorsun belki.

Telefonuna en son ne zaman baktın? Otuz saniye önce mi? Bir dakika? Peki o bakışta ne gördün? Bir arkadaşının yeni bir başarısı, bir tatil fotoğrafı, bir haber başlığı? O an farkında olmadan kendine

"Ben neden böyle değilim?" dedin mi? Dedin. İstersen inkâr etme. Çünkü herkes ediyor. Ama Herkes gibi olmak seni rahatlatmıyor değil mi? Aksine daha da batırıyor.

Sosyal kaygı.

"Ya yanlış bir şey söylersem?"

"Ya rezil olursam?"

"Ya beni yargırlarsa?"

Bu yüzden sınıfta parmak kaldırmıyorsun, bu yüzden topluluk önünde konuşmaktan kaçırıyorsun, bu yüzden tanımadığın insanların olduğu ortamlara girmek istemiyorsun. Günde yüzlerce kez kendini başkalarıyla kıyaslayıp sonra neden kaygılı olduğunu anlamadığını söylemen... Gerçekten inanıyor musun, yoksa sadece kendini mi kandırıyorsun?

Çoğumuz kaygıyı sadece düşünsel bir sorun sanıyoruz. Oysa kaygı, bedende de kendini gösterir. Çarpıntı, nefes darlığı, kas gerginliği, uyku sorunları gibi belirtiler kaygının işaretidir.

Gelecek kaygısı.

"Mezun olunca ne yapacağım?"

"İş bulabilecek miyim?"

"Tek başıma yaşayabilecek miyim?"

"Bu şehirde, bu ekonomide nasıl tutunacağım?"

Bunlar gençlerin her gece yastığa kafasını koyduğunda aklına üşüşen düşünceler. Şimdi olduğun yerde dur ve nefesine dikkat et. Derin bir nefes mi alıyorsun yoksa yüzeysel mi? Omuzların nerede? Kulaklarına yaklaşmış olabilirler. Çeneni sıkıyor musun? Fark etmedin değil mi? Vücudun sana dakikalardır bi şey anlatıyor ama sen dinlemiyordun. Şimdi dinliyorsun. Rahatsız oldun. İyi. Rahatsızlık farkındalığın başlangıcı olabiliyor çünkü. Bu farkındalıkla ne yapacaksın? Beş dakika sonra yine aynı pozisyona döneceksin, değil mi? Çünkü hepimiz öyle yapıyoruz. Fark ediyoruz, sonra unutuyoruz. Sonra tekrar fark ediyoruz. Bir kısır döngü daha.

Kaygıyı tamamen yok etmeye çalışmak çoğu zaman işe yaramaz. Kaygı bizim bir parçamız. Onu bastırmaya çalıştıkça daha çok ses çıkarır. Kaygıyla baş etmenin yolu onu anlamaktan ve kabul etmekten geçiyor. Ama sen kaygını anlamak istemiyorsun ki. Sen onun geçmesini istiyorsun. Hemen şimdi bir buton olsa da bassan, sessize alsan. Ama öyle bir buton yok. Kaygını susturmaya çalıştıkça onu büyüttüğünü de fark etmek istemiyorsun. Fark etmek sorumluluk almak demek ve sorumluluk almak, kaygılı olmaktan daha zor. O yüzden şikayet etmeye devam et. Çünkü alıştın.

Kaygı çağında yaşıyoruz. Bu bir gerçek. Ve gerçekler rahatsız eder. Şimdiye kadar bu yazıyı okurken birkaç kez telefonuna baktın belki de. Belki bir bildirim geldi, belki canın sıkıldı.

Fark ettiysen ne güzel. Fark etmediysen de çok büyük bir sorun. Yok ya, sorun değil. Yne bakarsın. Yine kaygılanırsın, yine bu yazıyı unutursun. Ta ki bir sonraki "fark et" anına kadar. Bu yazıyı okumayı bitirdikten sonra ne yapacaksın? Bir sonraki bildirimine mi bakacaksın? Bir sonraki kaygına mı geçeceksin? Yoksa gerçekten bir an durup nefes alacak mısın? Cevap vermek zorunda değilsin. Ama biliyorsun.

Yazar: Lost

King Of Pop: Medyanın Özür Dilemesi Gereken Adam

Klasik bir başlık: King of Pop. Bu tabir 1989 yılında ilk kez Soul Train Music Awards töreninde Elizabeth Taylor tarafından Michael Jackson'a, aslında "The True King of Pop, Rock and Soul!" olarak seslenildi. Zamanla bu tabir King of Pop olarak kısaltıldı. Asıl adı Michael Joseph Jackson olan MJ, ailenin 8. çocuğudur. 29 Ağustos 1958'de Gary, Indiana, ABD'de doğmuştur. 25 Haziran 2009'da kişisel doktoru Conrad Murray tarafından kullanımı hastane ortamına uygun olan akut propofol'u yüksek dozda Jackson'a vermiştir. Yoğun uyku problemleri çeken Jackson'ın ağır dozdaki ilaç sonrası kalbi durmuştur. This Is It adlı son turnesinin provalarını yaptıktan yalnızca saatler sonra hayatını kaybetmiştir. Jackson'ın ölümünden sonra birçok fanın da intihar ettiği haberleri gündem olmuştur. Ölmediği yönünde iddialar hâlâ şu an bile varken, size katılıyorum: Evet, ölmedi, çok klasik fakat kalbimizde yaşıyor. :))

Altı yaşından beri sektörün içinde olan Jackson, sektörde büyüdü, gözler tamamen onun üstündeydi. Babalarının çocukların yeteneğini farketmesi üzerine 1963 yılında The Jacksons 5 ortaya çıktı. 1968'e kadar grup amatör çalışmalarla ve barlarda, kulüplerde devam ediyor ta ki bir yarışmada birinci gelerek dönemin popüler R&B plak şirketi Motown'ın kurucusu Berry Gordy'nin dikkatini çekene kadar. Jackson 5'in baş vokalisti Michael, 1969'da Motown'la imzaladıkları sözleşmeden sonra ailesi ile Kaliforniya'ya taşındı. Jackson 5 hızla gelişmeye ve şöhretlenmeye başladı. ABC, I'll Be There, The Love You Save, I Want You Back listelerde zirveye kaptı.

Off The Wall (1979-1982)

Zaman geçtikçe Jackson kariyerine tek başına yön vermek istedi. Jackson'ın birçok şarkısına ortak olan Quincy ile Michael'in bağımsız ilk solo albümü Off the Wall ortaya çıktı. Rock with you, Don't Stop 'Til You Get Enough gibi birçok hit parçayı içinde barındıran ilk solo albüm satış rakamları kırmış ve American Music Awards tarafından 3 dalda ödüle layık görülen albüm (En İyi Soul/R&B Albümü - Off the Wall, En İyi Soul/R&B Erkek Şarkıcı, En İyi Soul/R&B Şarkı - Don't Stop 'Til You Get Enough), ve "Don't Stop 'Til You Get Enough"la "En İyi R&B Erkek Vokal" dalında ilk Grammy ödülünü aldı.

Thriller (1983-1987)

Michael Jackson

Kesinlikle zamansız bir yapıt. Albüm, pop yıldızı için inanılmaz bir üne sebep oldu. Albüm, müzik sektöründeki tüm zamanların en yüksek satış rakamlarına ulaştı ve rekor kırdı. Quincy Jones'ın yapımcılığını üstlendiği albüm hâlâ en çok satılan albümler arasındadır. Thriller şarkısının video klibi ile de film havası yakalamaya çalışan MJ'in albümdeki tüm şarkıları hit oldu. MTV'de Billie Jean ile ilk defa siyahî bir şarkıcının video klibi yayınlanmış oldu. Aynı zamanda 13 dakikalık Thriller klibi de talepler üzerine VHS formatı ile piyasada yer edinerek tekrar satış rekorları kırdı.

Şarkıcı, söz yazarı, yapımcı, aranjör, oyuncu ve dansçı olan Jackson, Motown'ın 25. kuruluş yıldönümünde Billie Jean şarkısını seslendirirken moonwalk hareketini ilk kez sahne önünde sergiledi. Thriller Billboard 200'de 37 hafta boyunca 1 numarada yer edinmiştir. MJ 1984'te bir gecede en çok ödül alan sanatçı oldu. 12 dalda aday olan Jackson, 8 Grammy ödülü ile gecenin yıldızı hâline geldi. Albüm, 8 Amerikan Müzik Ödülü, 4 Amerikan Video Ödülü, 3 MTV Video Müzik Ödülü ve Üstün Başarı Ödülü almaya hak kazandı.

9 Aralık 1984 yılına kadar The Jackson 5 grubunun bir parçası olan Michael, resmen babasına bir meydan okudu. Victory Tour kapanış konserinde bunun son turnesi olduğunu açıkladı. Resmen bir sürpriz olan bu duyuru sahnede kardeşlerini şaşırtmış, tabii ki de otoriter babasını fena derecede sinirlendirmiştir. Bu duyuru ile Jackson'ın artık tamamıyla solo kariyerinde ilerlemek istediğini anlamış oluyoruz. Jackson'ın aynı zamanda Doğu Afrika'daki açlık sorunu çeken insanlar için USA for Africa kampanyası içinde Lionel Richie ile sözlerini birlikte yazdığı, 40'tan fazla sanatçının seslendirdiği (aralarında Stevie Wonder, Bob Dylan, Diana Ross gibi ünlüler de var) We Are the World ile Richie ve Jackson Yılın Şarkısı dalında Grammy aldı.

Bad (1987-1990)

Albümün ismi olan Bad şarkısı için Martin Scorsese yönetmenliğinde 18 dakikalık bir kısa film çekildi. Söylemem lazım, kesinlikle favori Michael Jackson eram Bad'dir. Klipteki yeni görüntüsünde en az şarkı kadar çok konuşuldu, görüntüsü sansasyona neden oldu. Birçok ameliyat olduğu ve siyahî olmaktan utandığı için ten rengini açtığına dair iddialar vardı. Fakat Michael Jackson 1988 yılında kendi yazdığı otobiyografisinde iki ameliyat geçirdiğini yazmıştır. Ten rengi konusu ise vitiligo hastalığından kaynaklanan durduramadığı bir durumdur.

Michael Jackson, otoriter babası yüzünden ve sektöre küçük yaşta atılması yüzünden çocukluğunu yaşamış değildir. Bana çok tanıdık gelen bir açıklaması var “Babamı seviyorum ama onu tanımıyorum,” bu nedenle onun çocuklara yakınlaşması, onlarla eğlenmesi medya için çok yanlış karşılandı. Medya zaten sansasyonlarla halkın kafasını boyarken (Elephant Man'ın kemiklerini çaldığı, yaşlanmamak için oksijen kapsülü alması vb.) Jackson'ı en zayıf yerinden vurdular: taciz, istismar.

Michael Jackson babası için “Bazıları buna katı disiplin diyebilir. O çok katıydı, çok acımasız ve çok sertti. Bir bakışı ile öd patlatırdı,” diyor. Sektörünün önünde büyüyen bir çocuk düşünün. Otoriter bir baba ve sektörle çocukluğunu yaşamak maalesef ki pek mümkün değil. Ve evet, bunun için Jackson çocukları dünyanın en masum varlıkları olarak adlandırıyor.

Neverland'da yaşayamadığı çocukluğun yara izini oradaki çocuklar ile iyileştiriyordu. [Neverland, MJ]'ın paparazilerin dedikodularından kurtulmak için ailesi ile yaşadığı evden ayrılarak aldığı 2700 dönümlük dev çiftliktir. Bu çiftlikte çeşitli oyuncaklar, çocuklar için sinema salonları, hayvanat bahçesi ve lunaparka kadar çocuklara özel oyuncaklar barındırıyor. Özlemini çektiği çocukluğunu oraya sevgiye ve birazda olsa eğlenmeye muhtaç çocukların (Pepsi ile yaptığı reklam anlaşmasında kafasının ciddi şekilde yanması ile yanık merkezinde iken tanıştığı çocuklar da aralarında var) grup halinde veya aileleri ile birlikte eve davet ediyordu.] Fakat 1993'de çocuklarına cinsel istismar yalanını herkese satan paragöz aileler Jackson'ın iyi niyetini suistimal etmiş ve medyaya karşı konuşacak kocaman bir sansasyona sebep olmuştur. Bu iğrenç iftira onun için çok başka bir boyut olmuştur.

Michaelin birlikte eğlendiği Evde Tek Başına filminin çocuk yıldızı Macaulay Culkin de bu iftiraları yalanladı. Ve asla ona dokunmadığını da dile getirdi. Çocuklarına yanlış ilaç verip konuşturandan tutun, yardımlara minnet duyup ardından bunu koca bir yalana dönüştürüp medyaya satanlara kadar hayatının bir bölümü yalan ve iftiralarla geçti. ne kadar ceza almaktan kurtulsa da artık halk önündeki imajı değişmişti. Bunun farkındaydı.

"Evime gelen ve benimle birlikte yatmak isteyen çocuklar oldu, ancak bunda asla cinsel bir anlam olmadı."
- Michael Jackson

Diyerek açıklıyor MJ. Aynı zamanda “Yatak diyince aklınıza sadece cinsellik geliyor,” diye bir açıklaması da vardı. Fazla haklı. Çünkü hasta bir çocuğa maddi anlamda her yardımcı sağladıktan sonra çocuğun onla uyumak istediğini kameraya kendisi dile getirmesinde eminim söz konusu olan çocukta hiçbir yanlış görmedi. Ta ki medya bunu taciz diye halka satana kadar.

Olay çok sarpa sarar ki çocuk da haberlerden haberdar olduktan sonra bunun bir taciz olduğunu söyler. Ailenin sinsi bir planı aslında. Olayın aslı şu ki çocuğun ailesi mükemmel bir şekilde paragözdür. Yani anlayacağınız şu ki bu ailenin kurbanı olan sadece Michael değildir. Bu iki dosyayı daha detaylı konuşmak isterdim, bir yandan da istemiyorum. Çünkü “Seks yapıyor musunuz?” sorusunu Michael ve karısına yönelten bir televizyon programı ve bu soruyu sormalarını isteyen halkın zırvalıklarını konuşmak istemiyorum. Böyle özel bir soruyu sormak tabii ki de çok yanlış. Bunu geç anlayan halk da çok yanlış.

MJ 2005 yılında hakkındaki tüm ceza suçlamalarından beraat etti ve medyanın ona geç kalmış bir özür borcu olduğunu söylemek istiyorum.

Michael Filmi Üzerine

Michael'ı oynayan Jaafar Jackson (Jermaine Jackson'ın oğlu, Michael'ın yeğeni) açıkçası çok benzemese de amcasını andırdı. Bir an onu görmüş gibi olmak izleyene hoş gelmiş olmalı. Oyunculuk anlamında elinden geleni yaptığını düşünüyorum. Konser sahneleri, danslar, kayıt performansları gerçekçi şekilde yansıtılmış. Film genel olarak olumlu ve olumsuz eleştiriler aldı. Bazı gerçeklerin ele alınmadığı yönünde yorumlar var.

Filmin çıkmasıyla hızını alamayan paragözler, izlenme rekoru kıracaklarını sanıp Michael Jackson: Verdict adlı belgeseli yayınladı. Özellikle Michael Jackson çevresini seçen yapımcı ekibi bununla kalmamış, birçok bilgiyi kesip önümüze atmışlar. Ve masum olduğu ortaya çıkan bir insandan daha ne istiyorsunuz? Bu belgeseli yayımlayan Netflix'i kınıyorum. Bu konular hakkında yeterli bilgisi olmayan birine inanacağı şekilde çekilen belgelerin devamı gelmesi daha iyi olur. Çünkü Michael Jackson'ın fotoğrafları bile korkutucuymuş gibi gösterilmiş. Doğmamış fanları olan adam. Sanırım medyanın hâlâ zoruna giden bir durum.

Dinlemediyseniz kesinlikle dinleyin;

Human Nature, You Rock My World, Chicago, Wanna Be Startin' Somethin', Dirty Diana, Don't Stop 'Til You Get Enough, Heaven Can Wait, Break of Dawn, In the Closet, Remember the Time, Dangerous, Blue Gangsta, Man in the Mirror, Workin' Day and Night, Childhood. Ve Thriller albümünün tamamı.

BAD

Albümlerin tamamı

- 1979: Of The Wall
- 1982: Thriller
- 1987: Bad
- 1991: Dangerous
- 1995: HIStory: Past, Present and Future, Book I
- 2001: Invincible

Yazar: İklim Taşkeser

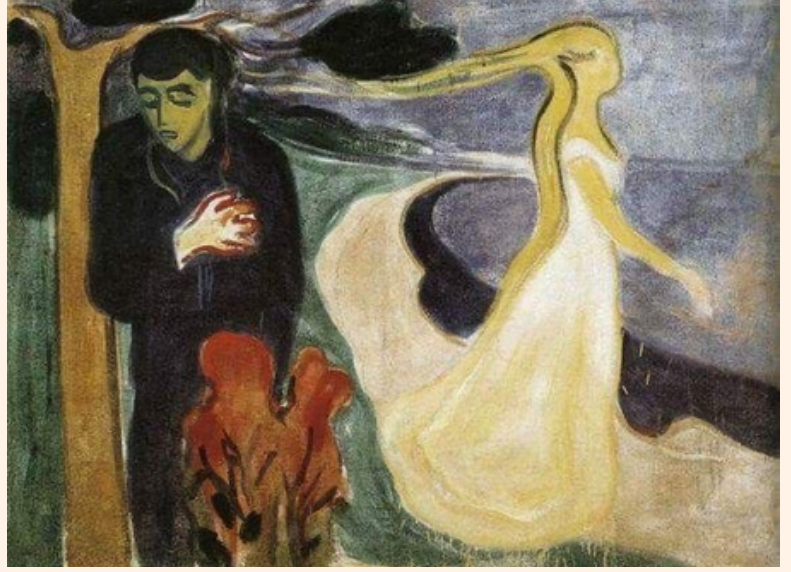

Azamet'in Tıvvalı

Bedener Ayrılır, Ruhlar Değil

Bazı vedaların vedaya benzeyen hiçbir yanı yoktur. Kimse anlamaz, kimse kapıyı çarpmaz. Gülerken bile yanındasındır ama değildir. Sahi, sevdiklerimizle beraberken gerçekten sevdiklerimizle mi beraberiz? Sanmıyorum. Karşımızdaki kişiyi bilemeyiz. Karşımızdaki kişi bizim gerçekten sevdiğimiz kişi miydi, yoksa bizim elimizi tuttuğunu düşündüğümüz, halbuki sadece bizim parmaklarına kenetlendiğimiz kişi miydi?

Sizlere bu sayımızda *Çılgılık* isimli tablosuyla tanınan Edward Munch'ın *Separation* (Ayrılık) isimli tablosunu anlatmak istiyorum. Ayrılığın duygu ve düşüncesini yansıtan bu tabloda iki figür vardır. Tabloya baktığımızda arada görünen bir uçurum vardır. Aslında iki farklı hayatın, iki farklı düşünce yapısı olan insanların renklerle bütünleştirilmesinin, aslında o uçurumda gidenlerden her zaman bağın gitmediğini anlattığını düşünüyorum.

Kadın uzaklaşırken sadece gitmekle kalmaz, erkeğin kalbinin kanadığını gösterir. Erkeğin kalbinin rengi ve önünde kırmızı renkte çiçeklerin olması aşk, acı ve kanı çağırır. Kadın ise uzaklara, denize bakıyor. Aynı zamanda dik içinde fırtınalar koparken bile cesur bir şekilde gidebilmesi, bir bekleyişin sonucu olduğunu düşünüyorum. Kadının tarafında mavi renkler var; yükten kurtulmanın, huzura erişmenin işaretidir. Kadının o upuzun saçlarının o adama ulaşması ise gitmeye, ilerlemeye çalışırken bile bağın hâlâ kopmamasını gösterir.

Yazar: Betül Peri Aktaş

Bir insanın, artık kendisine ait olmayan birini içinde taşımaya devam etmesi gibi. Bir kişi gidiyor, diğer kişi kalıyor. Belki de kendini bulmak tam olarak budur. Önce gidişine bakarsın, sonra uzun bir zaman o maviliğe, denize, sonra da ellerine bakarsın. Yaptıklarına bakarsın, vicdanına bakarsın, düşünürsün. Ellerini yeniden kalbine koyarsın. O kalp hâlâ oradadır ve atıyordur. İçindeki kişi söküp gitmiştir ama sen hâlâ olduğun yerdesindir.

Biri olduğu yerde kalmak ister, ne olduğunun farkında değildir. Diğer uzaklaşmak ister. Kimse kötü değil bu hikayede. Kimse kimseye ihanet etmedi. Sadece iki insanın baktıkları yol artık aynı yönde olmayı başaramadı.

Tablodaki kadının saçlarının adama değmesi, bence bazı nesnelerin insanın geri dönmek istemediği bir yere, kısa süreliğine yeniden götürmesinin simgesidir.

Bir gün her şey güzel olacak. Bir gün herkes iyileşecek. Bir gün herkes olmak istediği yerde olacak. Ama yanına baktığında, o güzelliğin içinde kendi güzelliğini göremeyecek. Ama bunlar olduğu zamanda, "Biz buradayız." demek isterken "Ben buradayım." dediği an, işte o zaman insan büyümüş olur. Şanslıysa da iyileşmiş.

İnsanlık Hâli

Korku

Yazar: Zeynep Gökce

Korku filmlerinden korkarız. Ani seslerden, ani hareketlerden de korkabiliriz. Belki dar alandan ya da yükseklikten de korkarız.

Peki bu korkunun aslı ne?

Evet beklenmedik bir ses duyduğumuzda ürkeriz ancak bu korkunun sebebi sadece ses mi? Gece evimizde tek başımıza otururken mutfaktan bir ses geldiğinde hemen kontrol etmek isteriz. Bunun sebebi ses değil, eve hırsız girmiş olabilme ihtimalidir.

Ya da yükseklikten değil, aslında düşme ihtimalimizden korkuyoruz.

Kapalı alandan değil, oradan çıkamayıp mahsur kalmaktan korkuyoruz.

Kısacası korkumuzun sebebi gizli ihtimallerdir. Her korkunun ardında bir "çünkü" vardır.

"Denize giremem çünkü boğulabilirim."

İnsan beyni negatif düşüncelere kapılmaya eğilimlidir. Bu, yıllardır dillerimizde dolanan ve gördüğümüz tüm o facia haberlerle bir araya geldiğinde, aynı kazayı bizimde yaşama ihtimalimizin salgıladığı o duyguya korku diyoruz.

"Düşebilirim, çıkamayabilirim, kızabilir, kırılabilir, elim yanabilir..."

Hepsi birer ihtimalden ibaret olmasına rağmen yaşanmamış düşünceler yüzünden korkarız. Ve bu korku kimi zaman bize engel olur.

Peki korkmak kötü müdür?

Bu soruya hayır yanıtını verebilirim.

Ne de olsa yanma korkumuz bizi ateşten koruyor, insanları incitme korkumuz nazik biri olmamızı sağlıyor. Korku bizi pek çok zarardan koruyor, peki ya korku duygusu hiç var olmasaydı?

Hırsızlar yakalanma ihtimalini umursamadan soygun yaparlarmıydı?

Daha detaylı inceleyecek olursak, dünyada korku olmasaydı:

Öncelikle insan nesli tehlikeye girerdi. İnsanlar canlarını kaybetmekten korkmadığı için katilden kaçmazlardı

Canının yanacak olmasından korkmadıkları için ateşle oynarlardı. Ölümünden korkmayıp otomobillerde hız yapar ve kendilerini tehlikeye atacak pek çok davranıştan kaçmazlardı.

Toplumsal ve hukukî düzen kaybolurdu.

Kanunlar, kurallar ve yasaklar kor- kusuzca çiğnenirdi.

Alacağı hiçbir cezadan korkmayan insanlar, istediği suça karışıp şehrin düzenini bozardı.

Birini kaybetme korkusu olmadığı için empati ve bağ kurma zayıflayabilirdi.

Toplumsal dayanışma birlik ve beraberlik ortadan kalkardı.

Korkusuz olmak kulağa

hoş gelsede insanı dinginleştiren, sınırları oluşturan ve düzeni sağlayan en önemli unsurlardan biridir.

En iyisi ortayı bulmak.

Yemek bile pişiremeyecek kadar ateşten korkmamak ve alevle oynamayacak kadar korkmak.

Yeri geldiğinde cesur olmak önemlidir ancak tam anlamıyla gözü kara olmak sanıldığı kadar iyi bir şey değildir.

Enyo'nun Toluunda

Dionysos

Dionysos'un kısaca öz geçmişine bakarsak tiyatronun, bereketin, hazzın, ikilikler veya zıtlıkların tanrısı olduğunu görebiliriz. Bu sıfatlar bebekliğinde yaşadığı birtakım olaylara dayanır. ikilikler tanrısı olabilmesi nedeni hem bir anneden hem de bir babanın baldırından doğmasında yatar. Şarap tanrısı olabilmesi, bebekliğinde keşfettiği üzümlerdir. Bereket tanrısı olabilmesi nedeni çocukken Hera'dan saklanmak için kadın gibi yetiştirilmesidir.

Dionysos'un mitolojide yer alan kısmına baktığımızda Apollo'nun zıttı ve azınlıkların tarafıdır. Düzeni ve sahte rasyonelliği reddeder. Olimpos Dağı'nda yaşamaz, doğada kendi kadınları ile bağ kurar. Kendi döngüsü içinde yaşar.

Dionysos bir yandan Antik Yunanlar için "Doğulu ve Anadolulu" bir tanrıdır. Aslında Batı'nın Şamanı olarak anmak pek yanlış sayılmaz. O dönemde Yunanlar için Doğu sapkın, erotik, akılsız ve mantıksızdı. Bu oryantalist bakışı bir tanrı ile birleştirmişlerdi.

Şaman olarak anılmasının ana nedeni kendi ritüelleridir. Sarhoş olmak, transa geçmek, hayvansal figürler ile özdeşleşmek -çita, panter gibi- androjenik görünüş... Antik Yunanların bakışını taşır. Bu yüzden pek hoş karşılanmaz ama insanlar ona çekilmeden duramaz da.

Bir yandan Dionysos bu kadar taşkın bir figürken, nasıl sadık bir eş olmuştur?

Ariadne, Dionysos için ayrı bir yeri olan etkileyici bir kadındır. Kendi zekası ve üzüntüsü dolayısı ile Dionysos ona çekilir ve aşık olur. Bu aşk sonunda Yunan mitolojisinde en sadık çift olarak anılır.

Böyle olmasının temel nedeni ilk başta söylediğim gibi Dionysos'un bir zıtlıklar tanrısı olması.

Hem vahşi hem masum hem zeki hem deli hem kadın hem erkek.

Bu da dolaylı olarak onu mitolojinin en özgün figürüne dönüştürür.

Dionysos mitlerde bir oraya bir buraya savrulur. Hem nefret edilir hem de sevilir.

Yazar: Sena

Yazar: Calypso

Sonunda sonbahar geldi, şahsen en sevdiğim mevsim. Turuncu yapraklar, karanlık hava, yağmur kokulu sabahlar... Sonbahar sevilmez mi, böyle bir şey mümkün mü? İnsanın ruhuna bu denli dokunan, mutsuz ve ışıktan yoksun taraflarımıza bu kadar kolay ulaşan bir mevsimden hoşlanmamak mümkün değil bence. Bu harika mevsimin en güzel zamanı ise kesinlikle *Mabon*, sonbahar ekinoksu.

Sonbahar ekinoksu 23 Eylül'de yaşanan gece ve gündüz eşitliğine denir. Bu tarihte gündüz vakti de, gece vakti de on iki saattir. Bu olay spiritüelizmde dengeyi, huzuru ve eşitlenmeyi simgeler. Bu güne denk gelen pagan bayramı ise *Mabon*'dır.

Mabon karanlığa geçişi ve aydınlık günleri ardımızda bırakışı temsil eder. Artık hasat zamanı bitmiştir ve toprak dinlenmeye koyulmuştur. Bu bir ölüm veya duraksamanın aksine, gelecek yıla hazırlıktır. Toprak dinlenmeden sonraki ürünlerini nasıl mükemmel yetiştirebilir ki? Unutmayın, insan doğadır. Biz de aynen toprak gibiyiz. Çiçeklerimizin renk renk açtığı günlerin gelmesi için keder ve acıyı da deneyimlemeli ve kendimize zaman tanımalıyız.

Güzelin yaşanması için her zaman kötü bir şey de yaşanmalıdır.

Mabon'ın temsil ettiği dengeyi aslında neredeyse tüm Eylül ayı boyunca deneyimleriz. Sıcak sabahlar, soğuk akşamlar. Yağmurlu bir gün ve ertesi sabah capcanlı güneş. Bu ay doğanın iki yüzünü de apaçık görebileceğimiz kutsal bir ay. *Mabon* bayramı bize acının ve neşenin birlikte var olabileceğini öğretiyor.

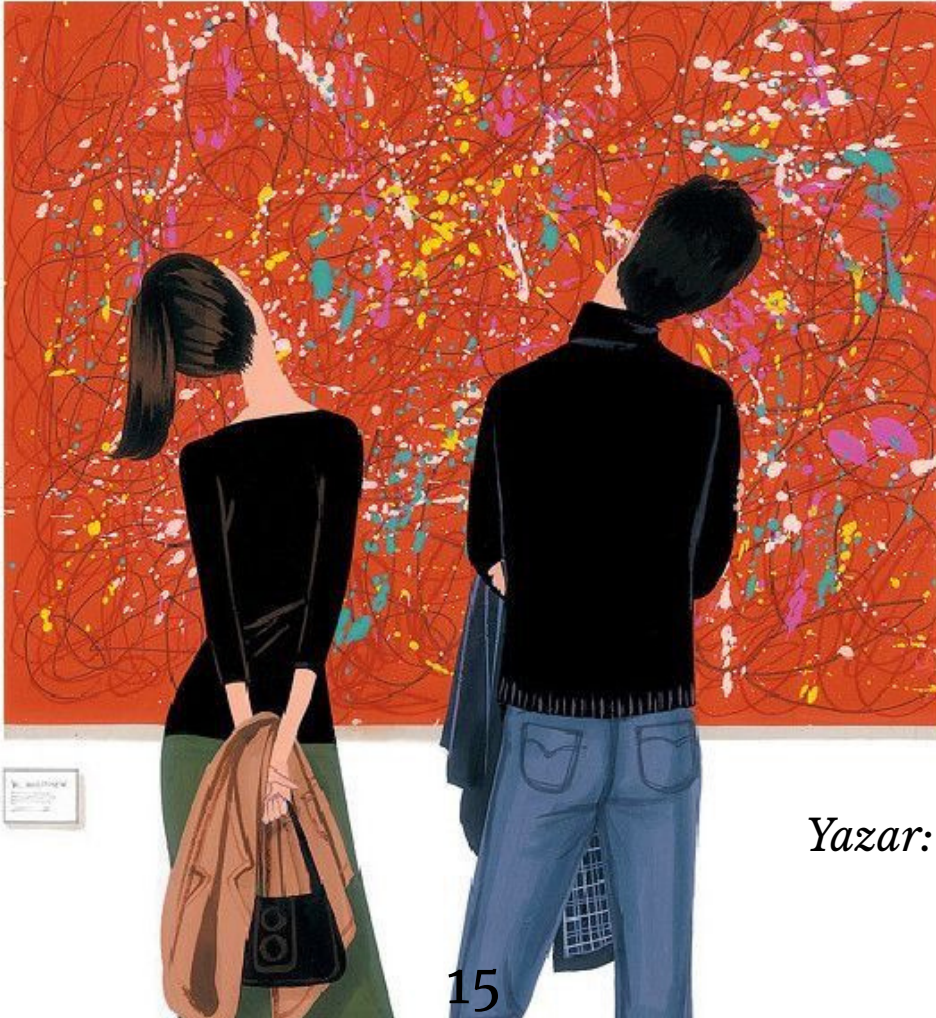
Mabon zamanı sıcak günleri son bir kez yaşarız. Ekinoks gününde yaz resmen bize elveda der. Artık geceler uzamaya ve gündüzler kısalmaya başlar. Bu yüzden tadını çıkarın derim. Ekinoks günü dışarı çıkın, hava alın, yürüyüş yapın. Doğa ile uyumlanmak onu hissetmektir. *Mabon*'ın havasını içinize çekerseniz, belki siz de kendi dengenizi bulabilirsiniz.

Bazı Kavramların Bencesi

HAYAL KIRIKLIĞI

İyimser ve ruh sağlığı yerinde olan, hayatı sonuna gelmek için değil de tadına varmak için yaşayan, kendisini mutluluğu için belirli şartlanmalara bağlayan, hayattan beklentisi gereğince yüzünün gülmesini ve mutlu olmayı isteyen, kalbinde hâlâ iyilik, güzellik, ahlak ve merhametten izler olan, sevdiklerine kaybetme korkusu yüzünden bağlanamayan ve sevmek istedikleri tarafından reddedilme ihtimallerinden dolayı onların hayatında bir hiç olmayı kabullenen bütün insanlar ya bu duyguyu yaşamıştır ya da yaşamak üzerelerdir.

Bu duygu o kadar gerçek ve tesirli bir duygudur ki genellikle insanlar bu duygunun ürünü olarak içlerindeki iyi niyeti kaybederler. Bu duygu insanların, insanlığa karşı olan inancını zedeler. Arka arkaya yaşanan hayal kırıklıkları insanlara kendilerini sisifos gibi hissettirir. Yine değer verdiği şeye bağlanan ve ondan şüphe duymayan bizler, hayalini kurduklarımızın eliyle vurulup, onlar sayesinde hayal kırıklığını tekrar tatmış oluruz. Her seferinde duygularımızın bir önceki hayal kırıklığına nazaran azaldığını ve o ölçüde yoğun olmadığını söyleriz ama süreç bizi olumsuz sonuçlanan bir serüven olması durumunda eski kırgınlıklarımızı mumla arayacağımız bir sevgi duygusunun içine sürükler. İşin güzel yanına bakacak olursak bu süreç her yenilendiğinde içinde bulunduğumuz serüvenin mutlu sonra ulaşması senaryosunda bundan önce çektiğimiz acıların bir önemi kalmamış olur. Çünkü bu sürecin sonunda psikolojimizle oynayan bütün bu yaşanmışlıklara karşı gelecek olan antidepresanımıza kavuşmuş oluruz.

Yazar: Utku Temiz

Beden Mahrum Kaldıklarını Unutamaz

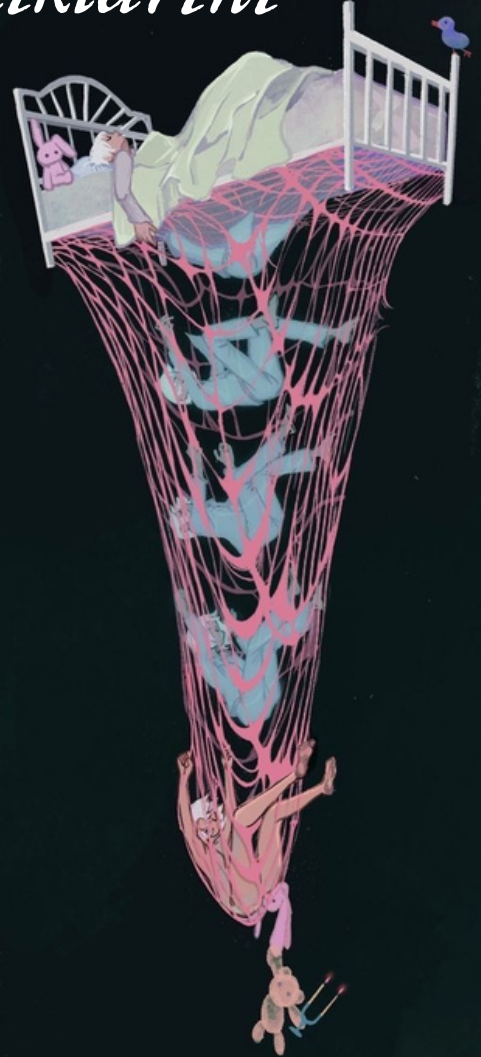
Hayata gözlerimizi açtığımız ilk andan itibaren, ruhumuzla bütünleşen bedenimizin birer parçası oluruz. Aslında bedenimiz bizi zihnimizden çok daha iyi tanır; neye alerjimiz olduğunu, stresin başımızı nasıl ağrıttığını ya da neye ihtiyaç duyduğumuzu en iyi o bilir. Elbette bu bağ yalnızca fiziksel ihtiyaçlarla sınırlı değildir. Bedenimiz; kundaktaki hâlimizden itibaren saygıyı, sevgiyi, dikkati, ilgiyi ve hatta ebeveyn şefkatiyle şımartılmayı ister. Çünkü daha yolun başındayken kendimize değer vermeyi, özümüzü sevmeyi ve bir başkasına kalbimizi açmayı bize bedenimiz fısıldar. Ruhumuzun bu en temel arzuları karşılanmadığında ise bedenimiz sessiz bir protestoya girer: Bazen hırçınlaşarak isyan eder, bazen de içimizdeki o acı iniltileri görünmez bir sessizliğe gömer.

Çocukken ilgisiz ebeveynlerimizin dikkatini bir an olsun üzerimize çekebilmek için sorular sorarız: “Bugün güneş daha sarı değil mi anne?” ya da “Sence dışarıdaki yağmur balkondaki sandalyeyi yorup yıpratmaz mı baba?” Bu çabanın karşılığında aldığımız tek şey bıkkın bakışlar ve saçmaladığımıza dair o soğuk imalar olduğunda sessizce kaşlarımızı çatarız ama ağızımızı açıp da karşılık veremeyiz. Ne de olsa o yaşa kadar bize hep büyüklerin haklı olduğu ve onlara koşulsuz saygı duyulması gerektiği dayatılmıştır.

Sokakta bir anne çocuğuna bağırduğunda çevredekiler hemen, “Ne yaptılar da çıldırttılar kadını?” diye sorar; fakat hiç kimse o an çocuğun kalbinde kırılan hevesi görmez, onun için tek bir şefkatli söz sarf etmez. İşte bu yüzden, büyüdüğümüzde çocukken mahrum bırakıldığımız o hayati ilgiyi ve sevgiyi, hep yanlış kalplerde ve bambaşka yollarda arar dururuz. Bazen bir yabancıнын geçici bir onayında, bazen de verdiğimiz değerın zerresini bile alamayacağımız insanların peşinde harcarız ömrümüzü.

Öyle ki insan, zihninin ve kalbinin sancılılarıyla koskoca bir yüzyılı devirebilir bu labirentte. Ancak zihnimizin bize oynadığı o karmaşık oyunu fark edip labirenti aşabilirsek, bizi olduğumuz gibi anlayacak, sevecek ve saygı duyacak birine denk gelebiliriz. Düşüncelerimizi önyargısızca dinleyen, yaralarımızı tamamen sarmasa bile orayı iyileştirmemiz gerektiğini bize nezaketle hatırlatan birine. İşte o zaman çevreden beklediğimiz sevgi yön değiştirir; dışarıyı için didinmeyi bırakıp kendi bedenimizi ve ruhumuzu sevmeye başlarız.

Yazar: Evin Aktaş

Çocukluğumuzda fark edilmek için verdiğimiz o büyük ve yorucu uğraşlar, büyüdüğümüzde kendimizi aynada ilk defa bütün bir şekilde görmemizle son bulur. Bedenimiz, her streslendiğimizde midemize oturan o ağır sancıyı artık kimyasal ilaçlarla geçiremeyeceğimizi, asıl şifanın içeride olduğunu öğretir bize.

Evet, bedenimiz ona verilmesi gerekirken esirgenen sevgiyi asla unutmaz; ama bizim bugün kendimize sunduğumuz şefkati de asla karşılıksız bırakmaz.

Unutmayın; çocukken o masum soruları sorduğunuzda suçlu siz değildiniz. Büyüklerin dünyasındaki o ilgisizliğin, bıkkın bakışların ve sevgisizliğin faturası hiçbir zaman o küçük çocuğa kesilmemeliydi. Hayatınız boyunca sırtınızda taşıdığınız o "görülme" yükünü artık yere bırakın; çünkü o gün çocuk halinizle haklı olan tek kişi sizdiniz. Hepimiz o çocukluk labirentinin içinden geçerek büyüyörüz. Önemli olan, o karanlık koridorlarda yalnız bırakılan çocuğun elinden bugün kendi yetişkinliğimizle tutabilmektir. İyileşmek; geçmişin o soğuk duvarlarında onay aramayı bırakıp, çocukken o balkonda sandalyenin yıpranmasına üzülen o hassas, o güzel ruhu kucaklamak ve ona hak ettiği sevgiyi bugün kendi ellerimizle vermektir.

Bir Oyunla Mutlulugun Kapılarını Aralamak

Yazar: Sude Yavuz

“Doğrusu, ‘sevimli, canlı, küçük bir çocuğun’ bana dolaptaki iskeletlerden daha iyi geleceğinin farkındayım; sadece... bu değişimi yaratmak için her zaman istekli olamıyoruz. Dolabımızdaki iskeletlerden vazgeçmemeye meyilliyiz, Polyanna.” Günümüz dünyasının kirliliği ve kötülüğü içerisinde çoğunlukla her şeye karamsar yaklaşıma meyilliyiz. Üstelik çoğu zaman bu bizim bilinçli bir seçimimiz bile değil. Her sabah uyandığımızda o kadar dehşet verici durumlarla karşılaşırız ki mutluluğumuz sanki zorla ellerimizden koparılıyor, hüznümüzden başka duygu hissetmemize izin verilmiyor. Ancak mutluluğun bir seçim olduğunu kendimize hatırlatarak uyandığımız tek bir sabahta bile işler değişebiliyor. En ufak güzellikte mutlu olabilecek bir sebep bulmak, dünyayı çok daha katlanılabilir bir yer haline getirebiliyor.

Aslında Polyanna da bu oyuna oldukça iç karartıcı bir konu üzerinden başlıyor. Hiçbir çocuğun elbette ki bir koltuk değneğini oyuncağa tercih etmeyeceği gibi Polyanna da bunu yapmıyor. Ancak başına gelen böyle bir talihsizlik onun mutlak mutluluğuna sebep oluyor. Kendine ve zamanla çevresindekilere her olayda mutlu olunabilecek bir perspektif bulunabileceğini hatırlatıyor. Otobüsünü mü kaçırdın, artık yürüyebilir ve etraftaki güzelliklerin tadını çıkarabilirsin! Yağmur başladı ve sıırıslıklam mı oldun? Etraf artık çok daha güzel kokuyor! Sınav notun beklediğin gibi değil miydi, artık nereden başlayacağını çok daha iyi biliyorsun...

Ama bir gün geliyor ve o oyun artık işlememeye başlıyor. Polyanna’nın her şeye tutunabildiği o ince ip kopuyor sanki. Gerçeklik, ilk kez bu kadar sert çarpıyor yüzüne. Koltuk değnekleri artık bir “oyunun başlangıcı” değil; kaçınılmaz bir ihtiyaç. Ve Polyanna belki de ilk kez, mutlu olabilecek hiçbir sebep bulamıyor. Sanki tüm o ışıık bir anda sönüyor. Küçük kız susuyor. O çok iyi bildiği oyunu oynayamıyor artık.

Tam da bu anda kapısını hayatına dokunduğu insanlar çalıyor. Her biri ne kadar mutlu olduğunu Polyanna’ya iletiyorlar. Artık sebep üretme sırası onlarda, camlarına kristaller asan bu çocuğun yüzünü güldürmek artık onların görevi.

Bayan Polly, kapısını çalan insanların dediklerine bir anlam veremiyor. Yeğenin bu kadar çok insanın hayatına dokunmuş olmasına da akıl sır erdiremiyor. Çoğunun da tekrarladığı cümleler ortak, Polyanna aslında ne gibi şeylere sebep olduğunun farkında değil. O yalnızca mutlu oluyor, koşuyor, gülüyor ve insanlarla konuşuyor. Ama adım attığı yerlerde çiçek bahçeleri açtırıyor, istemsiz bir biçimde kasabanın her bir ferdinin gülümsemesinin sebebi oluyor.

Polyanna’nın kapısı her çaldığında zilin tınısı aynı şekilde geliyor kulağa, mutluluk kesinlikle bulaşıcı. Her bir ziyaretçi yapmaya karar verdiği şeylerden söz ediyor Polly Teyze’ye. Aslında bu öneriler onlara çoktan sunulmuş ama her biri ancak bu adımı atmaya karar vermiş. Hepsinin yegane amacı da Polyanna’yı mutlu edebilmek. Mutluluk burada bir seçim, korkarak da olsa mutlu olacakları kararları veriyorlar ve elbette ki masallarının sonu güzel bitiyor. Belki de mesele hiçbir zaman her şeyin iyi olması değildi.

Belki mesele, iyi olanı görmeyi unutmamaktı. Polyanna’nın bize bıraktığı şey tam olarak bu: hayatın içindeki küçük ihtimalleri fark edebilmek. Her zaman başaramayacağız, her zaman güçlü olamayacağız, her zaman bir sebep bulamayacağız. Ama bazen, sadece denemek bile yeter. Belki bugün değil, belki yarın... ama bir gün, yeniden o oyunu hatırlayacağız. Ve belki de o gün, dünya gerçekten biraz daha katlanılabilir bir yer olacak.

Uyunmak İçin Önce Uyuyormuş Gibi Yapmak

Lazım

Elimizden gelmeyenler için isyan etmenin modası geçti; yeni trend "-miş gibi" yapmak. Öncelikle bu yalana kendimiz inanıyoruz. Ayık kafayla yapmaya cesaret edemediklerimiz için sarhoş taklidi yapıyoruz. Hâlâ yataktan çıkamadığımız belli olmasın diye "On fakıkaya oradayım," yalanına sığınıyoruz. Gözlerimizin dolduğu anlaşılmasın diye "Gözüme toz kaçtı," bahanesinin arkasına saklanıyoruz. Tıpkı uykuya dalabilmek için uyuyormuş numarası yaptığımız gibi; mutlu olmak için de önce mutlu taklidi yapıyoruz.

Sosyal medyada karşımıza çıkan o masalsı, toz pembe hayatlardan etkilenmemek neredeyse imkânsız. Ama bu sahte vitrinlerden bile kendime bir öğreti çıkardım: Olana kadar oluyormuş gibi yaşamak; yani günümüz tabiriyle; manifestlemek. İstedğin şey zaten çoktan gerçekleşmiş gibi davranıyorsun; sen koltuğunda kahveni yudumlarken güya evren senin yerine çalışıyor. Bu sayede zihninin olası en felaket senaryoları üretmek yerine başka uğraşlarda dolanabiliyor. Oysa evrene mesaj falan yolladığımız yok, yalnızca zihnimize attığımız kazıkları süslü kılıflara sokuyoruz.

Bir yalanı yeterince estetik sunarsan adı "vizyon" oluyor; o yalana yeterince uzun süre maruz kalırsan da aynadaki yansıman.

Kendi kendini kandırmak, bu çağın en konforlu uyuşturucusu. Aynaya bakıp her şeyin yolunda olduğuna inanmak; yapamadığın, olamadığın her şey için çekim yasasına yaslanmak, arkanda çığ gibi büyüyen enkazı toplamaktan çok daha eforsuz.

Bir de bu oyuna mutluluğu alet etmek var. Üzerine iki beden büyük, sana ait olmayan bir ceket giymişsin gibi eğreti duruyor. Ama ne yapacaksın; bir kere sırtına geçirmişsin. Çıkarsan insanlar şüphelenecek, giymeye devam etsen o yabancı kumaşın içinde boğulacaksın. Kendine ait olmayan bu emanet mutluluğu üzerinden çekip çıkarma cesaretini bulana kadar kollarını sıvayıp tam oturuyormuş gibi davranmaya devam edeceksin.

Kendin yazıp kendin sahnelediğin bu ucuz vodvilin içinde debelenirken hem rolünü acemice oynayan hem de oyunun ne kadar rezil olduğunu bilen tek kişi yine sen olacaksın.

Ve işin en acı tarafı; çıkarmaktan korktuğun o emanet ceket, zamanla senin tenin olup çıkacak.

Yazar: İlgin Kuo

Çizer: Mavi
Yazar: Sümeyye B.

İncir Ağacı Teorisi:

Olasılıklar Karmaşasında Ben

Sylvia Plath'ın incir ağacı teorisini duymuşsunuzdur. Bugünkü yazımda bu teoriyi biraz daha içsel bir bakış açısıyla ele alacağım.

Küçüklüğümden beri olmak istediğim şeyler hep değişti. Bazen ilkokul öğretmenim gibi bir öğretmen olmak istiyordum. Çünkü çocukları - kendim de bir çocuk olmama rağmen - çok seviyordum.

Ortaokula geldiğimde ise kararım değişti. Belki çok garip gelecek ama bir ara kuş gözlemcisi olmak istiyordum. Bunu nerede görmüş ya da nerede duymuştum, bilmiyorum. Fakat o dönem bu konu hakkında birçok araştırma yapıyordum.

Daha sonra liseye geçtiğimde psikoloji alanında ilerlemek istediğime karar verdim. Şimdi ise bunların hiçbirisi değilim. Hatta belki de hiçbirisi olamayacağım. Sanırım beni asıl düşündüren şey de tam olarak bu.

Daha 18 yaşındayım. Bir şeyler için elbette geç değil. Fakat yine de tam olarak ne yapmak istediğimi,

ne olmam gerektiğini hâlâ kestiremiyorum. Şu an üniversitedeyim ve hâlihazırda bir bölüm okuyorum. Ancak bunun gerçekten hayalim olup olmadığından hâlâ emin değilim. *İncir ağacı teorisi de tam burada hayatıma giriyor.*

Olasılıkların karmaşasında hâlâ ne olmak istediğimi, hatta bütün hayatımı tek bir meslekle sürdürmek isteyip istemediğimi bilmiyorum. Çünkü ben aynı anda dünyaca tanınan bir oyuncu olmak da istiyorum, çok başarılı bir tenisçi de, bir Formula 1 pilotu da, doktor da, öğretmen de, ressam da, yazar da... Birçok mesleği ve birçok farklı yaşamı deneyimlemek istiyorum.

Belki hayatımız bunların hepsini yapabileceğimiz kadar uzun değil. Belki sahip olduğumuz imkânlar, deneyimler veya özgürlükler buna izin vermeyecek. Belki de bazı hayallerimiz sadece hayal olarak kalacak.

Ama bizim tek bir hayatımız var ve ben onu olabildiğince iyi değerlendirmemiz gerektiğini düşünüyorum. Belki bütün bu saydıklarımı gerçekleştiremeyiz. Fakat bazen hayalini kurduğumuz o mesleği ya da yaşamı, yalnızca birkaç saatliğine bile olsa zihnimizde yaşayabiliriz. Kendimizi tek bir seçenekle, tek bir meslekle veya tek bir hayatla sınırlandırmak zorunda değiliz. Hayatın önümüze zorluklar çıkaracağı kesin. Vazgeçmekten korkacağız, başarısız olacağız, hayal kırıklıkları yaşayacağız.

Bazen elimizde yalnızca tek bir seçenek kaldığını düşüneceğiz. Ama belki de önemli olan kaç tane seçeneğimiz olduğu değil, elimizde kalan seçeneği nasıl güzelleştirdiğimizdir.

Çünkü belki de hayat, bütün ihtimalleri gerçekleştirebilmekten çok, sahip olduğumuz ihtimaller arasından kendimize ait olanı seçebilme cesaretidir.

Ve belki de incir ağacının dallarında asılı kalan bütün o hayallerin hepsine ulaşamayız. Ama bir dal seçip ona uzanmak, hiç denememekten her zaman daha iyidir.

Marie Antoinette Bir Sofia Coppola Başyapıtı

2 Kasım 1755'te doğan Fransa Kraliçesi, Viyanalı Avusturya ardüşesidir. Henüz otuz yedi yaşında ölen Marie, edebiyat ve sinema sektörüne ilham vermiştir. Bunlardan şüphesiz en etkileyici olanlardan biri Sofia Coppola'nın 2006 yılında yazdığı ve yönettiği biyografik filmidir. 14 yaşında gencecik bir kızı suçlamadan ele aldığı film Cannes Film Festivalinin ilk gösteriminde seyirciler tarafından politik olarak eleştirilmiş ve yuhalanmıştır.

Viyanalı'da doğan ve vaftizi sırasında Meryem'e ithafen Maria adı konulan Antoinette, Avusturya İmparatorluk Ailesine mensuptur. On beşinci çocukları olmasından dolayı kardeşlerine göre şımartılmış, eğlencesine düşkün bir çocuk olmuştur. Ayrıca ispatı olmayan bir teoriye göre Mozart ile Marie çocukken tanışmış, konserden sonra imparatoriçenin ödülünün ne olması istediğini sormasıyla şakacı bir tavırla Marie'yi ödül olarak söylemiştir.

Lakin Yedi Yıl Savaşları'nda Fransa ile müttefik olan Avusturya, ittifakın sürebilmesi için zamanı gelen kızlarını evlendirmeleri gerekiyordu. Oysaki daha on dört yaşındaki Marie çiçek hastalığından ölen ablalarının yerine Fransa Kralı XV. Louis'in torunu Louis-Auguste ile nişanlanarak kraliyet hayatının melankoliğine adım attı.

Fransa sınırlarına girmeden önce şeyinden ayrılmak zorunda kalan şöenli sahnesinden sonra Versay aldı. Yirmi yıla aşkın kaldığı yaşadıkları paha biçilemez. Utangaç yüzünden evliliğinin ilk yedi yılında kalmayarak hem saray hem Avusturyadaki ailesine dedikodu konusu oldu. Kendinden bir yaş büyük olan kocası sessiz, söz söylemeyen ve hayatı avlanmayla geçmiş bir delikanlıydı. Dedesinin ölümüyle yirmi yaşında son kral ünvanına sahip olmuş, kraliyetin yükünü sırtında hissederek "Tanrım, bizi koru. Çok gençken yönetiyoruz." unutulmaz sözünü söylemiştir.

Viyanalı'daki her Marie, halkın görsel Sarayına doğru yol Versay'da kocası Louis'in hamile

Uzun yıllar boyunca Fransa'nın İngiltere'yi yenmek umuduyla Amerika'ya gönderdiği fonlar ekonomik açıdan zayıflamasını ve krallığın çöküşünü hızlandırmıştır. İpin ucunu tutamayan kral ve meclis, Versay Sarayı'nın sabah saatlerinde kalabalık bir grup karşısında savunmasız kalmasını öngörememiştir. Kralın odasında toplanan kraliyet mensupları, kraliçenin mermilerin havada uçuştığı balkona çıktığı gibi cesaret gösterememişlerdir. Bu sayede kraliçe, halkın güvenini o günlüğüne

Bir devrimin başlangıcı olan bu isyanın sonu monarşinin yıkılması ve Fransız Devrimi ile sonuçlandı. Kısa zamanda kraliyet yanlısı olarak düşünülen herkes kan gölünün parçası haline geldi, kral vatana ihanetten idam edildi, çocukları Louis, hükümet yetkililerince götürüldüğü hapisanesinde iki yıl yaşadktan sonra öldü ve annesini bir daha göremedi.

Bir rivayete göre Marie idam edileceğini öğrendiğinde bir gecede saçının beyazladığı söylenir. Fakat ölmeden önce sakinliğini korumuş, hatta celladın ayağına basınca dalga geçerek özür dilemiş ve hikayesini sonlandırmıştır.

Her ne kadar o dönemde halkı ve Fransa Kraliyet Ailesi tarafından sevilme de güçlü, onurlu ve gururlu bir kadın figürünü 1700'lü yılların acımasız zihniyetine kazımıştır. Zarafetini ve asaletini kraliyetin hatalarından onu sorumlu tutmalarına rağmen kaybetmedi, aksine bir kadının haksızlıklara karşı mücadelesini öne serdi; on dört yaşında evlendirilmesi, gençliğini yaşayamaması, söylenti ve hurafelere karşın başını dik tutması veya kraliyetin, erkek varisini başının üstünde taşıyıp kızını önemsememeleri ve varis olarak saymamaları yaşadığı zorluklardan bazılarıydı.

Sofia Coppola'nın Marie Antoinette'in filmini çekmesindeki amacı on dört yaşındaki kızın gözünden sarayın boğucu atmosferini pastel tonları ve melankolik tarzıyla harmanlayarak seyircilere başka bir pencereden bakma imkanı sunmasıydı. Elbette bu küçük kızın da hata yapma lüksü var ve tamamen suçlu veya suçsuz yargılanmaması gerekir. Tam da bu yüzden saraydakilerin, ziyafet masalarında ve koridorlarda fısıldaştıkları konuşmaları sanki biz de oradaymışız gibi tanık oluyor, gözlemliyor ve empati yapıyoruz.

Filmin baş karakteri Marie'yi canlandıran Kirsten Dunst, Coppola ile eşsiz yapımlar ortaya çıkarmışlardır. Kadının ruhunu saf haliyle sahneleyen oyuncu, eleştirmenlerden övgü toplamıştır. Ayrıca film uluslararası bir mertebeye yükselerek 19 ödül almıştır. Bu başarının en büyük sebepleri şüphesiz dönemin kostümleri, Versay Sarayı'nda çekilmiş olması ve sıradan tarihi filmlerden ziyade detaylar bırakılmasıdır. Örneğin alışveriş sırasında converse ayakkabıların gösterilmesi, Marie'nin daha bir genç kız olduğuna vurgu yaparken klasik müzik yerine modern punk müziklerinin kullanılması filmin sadece 18. yüzyılda bağlı kalmamasına ve günümüzde de yaşandığı anlatılmıştır.

Kısacası Coppola, abartı görkemli saray hissini kameranın dışına yansıtarak izleyicilerin bu tarihi kadın sembolünü sorgulamasına ve onu hissetmesine olanak sağlıyor, genç kızların ruhuna dokunmayı başarabiliyor. Klasik genç dramalarından sıyrılarak gerçeği, kendi nostaljik dünyasıyla bütünleştiriyor.

Yazar: Bade Pusat

Sana Son Çağrı

Nefesimde boğuluyorum.
Belki de böyle yapamıyorum.
Ruhumdailmekilmek işlenip
Bedenimde kayboluyorum.

Seçemedim, yolun yarısındayım.
Gözüm buğulu, zihnim sisli.
Sanki halkanın son noktasıyım,
Senden geçmemin son gecesindeyim.

Kaybolmuş cesaretin kapımda.
Tanıdım gülümsemesinden.
Seslendim arkasından,
Beni kaybettiğin sabahın altısından.

Yüzün bana nokta virgül,
Sesin bir bir satır, bir kıta.
Bakışındaki noksanlık
Bana ezelden gelen bir yazgı.

Yasın kaçınıcı günündeyim?
Kendimi kaybettiğimin kaçınıcı günü?
Günlerin kaçındayım,
Bilmiyorum.

Anlayamazsın sen beni.
Hiç uzaklara baktın mı?
Olmayan sokaklarda aradın mı?
Tüm benliğinle kendinden vazgeçtin mi?

Yazar: İlaydanur Kurtak

Nadiren de olsa başka yüzlerdesin,
Bir anlığına başkalarındasın.
Belki de hep yanımdasın,
Aslında hep de aklımdasın.

Baksana yapraklara,
Bir bir yerlere seriliyorlar.
Bir güz daha bitti,
Sana sesleniyorlar.

Anlatamadım da kimseye.
İnan, anlayamazlar tıpkı senin gibi.
Kaldın aklımda bir mühür gibi;
Dilimde,
Nefesimde, hatta sesimde.

Alacağın olsun yıllarımdan,
Yaptığımız planlardan,
Bahsettiğimiz anılarımızdan,
Sebepsiz yere bana olan uzaklığından.

Gelmedin, izledin uzaktan;
Yalnızlığım,la,
Suskunluğumla,
Öfkemle izledin beni.

Daha Olmak

Gerçekten de o kadar farklı mıyız beş yıl önceki hâlimle? Bazen aynaya baktığımda hâlâ görebiliyorum onu. Güzel hissetmediğimde, yeterli hissetmediğimde duyabiliyorum sesini. O bana tutundu, benim hayalime. Daha iyi olma arzusuyla yaşamaya devam etti. Şimdi ise ben onu gördüğüm her yerde paniğe kapılıyor, saklanacak delik arıyorum. İyi gitmeyen şeyleri yoluna sokamadığım için ödüm kopuyor. Bir telaş içindeyim.

Biliyorum, sürece güvenmem gerek. Biliyorum, su akar yatağını bulur ama insan bazı şeyleri yazıya dökene kadar önemsemeyi bırakamıyor.

Çünkü dünya çok büyük ve ben çok küçüğüm.

İhtimaller çok fazla, yaşananlar ise çok az. Yapmak istediğim çok şey var, bir o kadar da az zaman.

Dünyadaki düzen, yetersiz hissetmek üzerine kurulmuş gibi. Sürekli daha iyi olmak istiyoruz, daha iyi olmak için çabalıyor ve daha iyi olmak için para harcıyoruz. Günün sonunda kazanan biz miyiz?

Herhangi bir insan, en son ne zaman kendinden gerçekten memnun olmuştur?

Daha iyi olmak, ilerlemek için güçlü bir motivasyon ama bir o kadar da acımasızca yönleri var.

“Daha iyi olursam sevineceğim. Daha iyi olursam mutlu olacağım.”

Peki, benim daha iyi olmadan, sadece ben olarak, şu anki ben olarak değerim yok mu?

Hiçbir şey, hiçbir zaman mükemmel olmayacak. Daha iyi olma görevi hiçbir zaman tamamlanmayacak. İyileşmenin, değişimin getirdiği rahatsızlık hissi hiçbir zaman gitmeyecek ama bu bir düşünceye saplanıp kalmak, bir girdabın içinde dört dönmek kadar korkunç değil.

Bu yüzden bununla avunacağım. Evet, hâlâ yeterince bilgili, yeterince başarılı, yeterince güzel değilim. Yapmam gereken, deneyimlemem gereken, olmam gereken çok şey var. Ama sonuçta ben buradayım ve ben benim. Yaşadığım sürece de burada olmaya ve ben olmaya devam edeceğim.

Önemli olan da bu değil mi?

Yazar: Melis Dünder

Kalbimin Bilinçaltı

Bağlılık ne zor şey değil mi? Her hücremizle, her zerremizle severek yanında evimizde hissetmek istediğimiz insanlar olsun isteriz. Bir yerlere ait hissedelim isteriz. Bedenimizle değil ruhumuzla var olabilmek isteriz birilerinin yanında. Kalbimiz birbirimiz için atsın. O boncuk gibi gözleri bize bakarken gülsün isteriz.

Bağlanabilmek ve ait olabilmek isteriz aslında en temelinde. Bu kadar saf ve basit bir amaçla çıktığımız yollar bizi genellikle olmak istediğimiz yere götürmez.

Her bitişin diğer başlangıçlar için tecrübe olduğunu söyleriz ama aslında hiçbir sonun bir diğerinden farkı yoktur aslında. Tecrübeler genelde sadece dışarıdan baktığımız olaylara doğru tanılar koyabilmemize yararlar. Belki daha rasyonel konularda işe yararlar ancak aklımızla değil de kalbimizle yaptığımız her tercihte tecrübelerimizi görmezden geliriz. Birini sevmek mesela... Sizce birini sevmek, onun ağzından çıkacak her kelimeye karşı ilgi beslemek, onun hislerini ve mutluluğunu kendinizinkinin önüne koymak her zaman sağlıklı bir durum olur mu? Belki daha önce bu tarz temiz duygularınız karşılık bulmadı, günlerce ağlayıp paketlerce sigara içtiniz, kendinize büyük büyük sözler verdiniz. Üzgünüm ama düştüğünüz andaki kararlılığınızı o kişi karşınıza çıktığı zaman koruyamayacaksınız. Kırılan kalbinizin her bir parçası o kişinin sıcaklığıyla tekrar birleşecek. Bir bütün olacaksınız. Sanılanın aksine o kişi kalbinizin içinde bir yerlerde olmayacak. O kişi zamanla kalbinizin sahibi olacak. O kişiye çok iyi bakmak isteyeceksiniz çünkü gözünden akan her damla yaş canınızdan can alacak. Bir zamanlar göze almayacağınızı söylediğiniz şeylerden o gün gelince gözünüzü alamayacaksınız.

Bu sebepten hiçbir zaman büyük konuşmamak gerekir, özellikle de sevdalık konularında. Bilirsiniz ki kalp beynin yerine geçip vücudumuza duygu pompalamaya başlar. Kendimizden emin, böbürlenerek yapmam etmem dediğimiz şeyleri bir anlık farkındalıkla yaptığımızı görürüz. Ayrıca fark ettiyseniz sevdalık dedim çünkü bu tecrübeler karşılıklı olmayabilir. İki insan birbirlerine karşı aynı duygusal derinlikte olmadığı zaman bazen sadece biri ağır duygular yaşayıp kişisel gelişime girerken bir diğeri anı bıraktım diyip geçebilir. Bu sebepten bazı ilişkilerde tek taraflı kırılğanlıklar yaşayabiliriz. Bu da bizi hayal kırıklığına uğratar.

Yıllar önce hayal kırıklığına uğramak nasıl bir şey diye sorsalar muhtemelen istediğim oyuncağın alınmaması gibi çocukça zevklerle cevap verirdim. Şimdiyse keşke bu kelimelerin ne anlama geldiğini anlamasaydım diyorum çünkü dünyanın bir çocuğun kalbi kadar masum geldiği zaman diliminde yaşamak çok daha mutluluk vericiydi. Her neyse, hayal kırıklığında kalmıştık. Basit bir iki kelimenin birleşimi gibi görünse de hayal kurmak beynimiz ve tüm hücrelerimizle gerçekleştirdiğimiz bir şey. Emek sarf etmeden basitçe hayal kurabiliyor olsak da bir noktada ruhumuzla harmanladığımızı fark etmemiz lazım. Her hayal için kendimizden bir parça koparıp ortaya koyuyoruz ve beklentiye giriyoruz. Bir nevi kumar gibi aslında. Gerçekleşmeyince de canımız acıyor, hücrelerimizde yıkılası bir sarsıntı hissediyoruz çünkü bir parçamızı kaybediyoruz. Tabii bu her insanda konudan konuya göre değişir. Benim kalbime bıçak saplanmış hissiyatı veren büyük konulardan biri sevgiydi. Maalesef ki ben sevgiyi öğrendiğim insanda ihaneti buldum. Belki de sevgiyi başka birinin kalbinde aramak başlı başına bir hataydı.

İnsan sevgiyi kendinde bulmalı. Önce kendini sevmeli. Bir başkasını sevdiği için beden ve ruh ikilisini bir kenara fırlatıp kendine acımasız davranmamalı.

Şimdi de umarım tüm bu durumların aksine kalbimizin en derinlerindeki acılarda huzuru bulabilecek duruma gelebiliriz.

*Yazarlar:
Melike Erdoğan,
Utku Temiz*

Güneş Karardı Yavaş Yavaş

İlk çareler tükendi,
Sonra bahaneler sona erdi.
Sevgim hala tazeydi,
Ama nafileydi.

Hasretten miydi ürettiğim bahaneler,
Yoksa kendi kuruntularım mıydı?
Hep dedim “Yarın döneceksin,”
Ama yarınlar da tükendi.

Güneş bile karardı,
Güneş bile söndü çaresizliğime.
İnsan kendini aldatır mı?
Yalanlarımla boğuldum her gece.

Yazar: Zeynep Gökce

eylül

Eylül ayı gelince hayatımda alacağım kararların güncellenmesi de gelmiş oluyor. Birinci etken bu ayda doğmuş olmam, ikinci etken ise sonbaharın yarattığı sorumluluk hissi diyebilirim. Yılın sonlarına doğru baharın son demlerini yaşamak beni sorumluluklarım hakkında düşündürtmeye itiyor. O yıl neler yaşadığımı düşünmeye başlıyorum. Nelere üzüldüğümü, nelere mutlu olduğumu, nelerden ders çıkarabildiğimi ya da çıkaramadığımı düşünmek, belki de alacağım kararlara ya da gireceğim yeni yollara zemin oluşturuyor. Aynı zamanda bu ayda doğmuş olmamın verdiği sorumluluk da yükleniyor omuzlarıma. Stres ve heyecanı birlikte yaşıyorum. Daha çok stresi sanırım. İçimden bir ses öyle diyor.

Bir yıl daha yaşlanmak hep bana hüznü gelmiştir. Eksilen çok şey varmış gibi. Her yıl kayda değer bir şeyler yapamamamın pişmanlığı, doğum günümü keyifli geçirmeme engel oluyor. Yılların su gibi akıp gittiğini hissetmek gelecekteki hayatımın, bu zamana kadar olan hayatıma mı benzeyeceği kaygısına sürüklüyor beni. Her yaşın bir güzelliği vardır aslında. Her yaşın geride bıraktığımız iyi ya da kötü anılara yaptığı bir ev sahipliği vardır. Çünkü her yaşımızda gelişen bakış açılarımız, fikirlerimiz, öğrendiklerimiz bu anılara eşlik eder. Bu etkenlerin her yıl bana da kattığı şeyler var tabii ki. Fakat benim mükemmeliyetçi kişiliğim bunların güzel sonuçlarını görmeyi reddediyor ve daha çok bünyemde bıraktığı kusurlara odaklanıyor. Bu mükemmeliyetçi kişiliğim yeni yaşımın getireceği güzelliklere odaklanmayı zorlaştırıyor. Bu durum hayatım şekillenince sona erebilir mi ya da daha mı az göze batar emin değilim.

Diğer taraftan eylül bana telefonumdaki uygulamaları güncellemek gibi geliyor. Hayatımı yenileme arzusu, değişim içten içe beni heveslendirmiyor değil. Sonbaharın turuncu havası, kaldırımlarda yaprakların olması, havanın rüzgarlı ve hafif serin olması bana yaz mevsiminin ağırlığını atıyormuşum gibi hissettiriyor. Olumsuz düşüncelerimden bu sayede arınabiliyorum sanırım. Dışarı çıkarken ince bir hırka almak bana güvenli hissettiriyor mesela. Ya da yürürken o hafif rüzgarın yarattığı küçük serinlik anlık da olsa iyi hissettiriyor.

Aslında küçük şeylerden de keyif alabildiğimi hayatın o kadar da çekilmez bir çile olmadığını farkına varmamı sağlıyor bu mevsim.

Ya da hayatı sevmeye bahane arıyor da olabilirim. Bir noktada sevmeye *mecbur* değil miyiz zaten?

Eylülün anımsattıklarını ve hissettirdiklerini seviyorum. Yılın sonbaharının başlangıcı, benim ise o yılki yaşımın son demlerini yaşadığım bir ay. Kahvelerimizi ve kitaplarımızı alıp camın önüne geçmememiz için hiçbir sebep yok artık.

Hoş geldin eylül.

Çizer: Sude Arslan

Yazar: Olcay Geçer

Kendini Ziyaret Etmek

Bir gün aynaya baktım ve yüzümün bana ait olduğunu sandım.

Ama bana tanıdık gelen tek şey, gözlerimin altındaki yorgunluktu.

İnsan kendine bu kadar uzun süre yabancı kalınca, adını söyleyerek mi geri döner yoksa susarak mı kaybolur, bilmiyorum. Geçenlerde Gülay'ın söylediği sözler zihnimde dönüp dolaşıyor.

"Gittin mi babanı görmeye?" diyor.

O an ona cevap vermek istememiştim ama karşımda böyle beni pür dikkat izlerken, konuşmak zorunda bırakılmışım.

"Hayır," diyebilmişim zor bela ama bu ona yetmemiş gibi daha fazla cevap bekledi.

Aradım, taradım içimde başka bir yanıtı varamadım.

"Bu kadar mı?"

Aslında bu kadar. Bunun başka bir nedeni olmalı mıydı? İnsanın istememesi de bir neden değil midir?

"Ama sende haklısın." dediği sırada şaşıtm kaldım. Bana hiç katılmaz, her sözümünden başka anlamlar çıkarırdı Gülay. Öyle ki bazen benden nefret ettiğini bile düşünürdüm.

"Sen daha kendini bulamamışsın ki, babanı bulasın."

Hiç beklemediğim bu lafı yüzüme çarptığında hayretle onu seyrediyordum. Kendimi bulamamış mıyım? İyi de sen halden ne anlarsın demek geçti içimden, güzelce yuttum cümlelerimi.

"Nereden çıkarıyorsun Gülay? Fırsatım olmadı, gidemedim işte. Başka manalar yüklemene ne gerek var?" diyorum, beni taktığı yok. Yerinde biraz doğrularak konuşmaya başladı ancak onu bu saatten sonra dinlemek istemiyordum.

"Uzun zamandır ortalıklarda yoksun." diyor.

"Nasıl yokum? Kaç gündür seninle görüşüyoruz Gülay. Ne demeye çalışıyorsun anlamıyorum?" diyorum fakat bana imalı bir şekilde bakmaktan başka bir şey yapmıyordu.

Uzunca sessizliğimizi bozmadık. Ne kadar kalkıp gitmek istesem de gidemedim.

"Sen yaşamın akıntısında kendini kaybetmişsin. Bırak babanı görmeye gitmeyi de önce bir kendini ziyaret et."

Yazar: Alanur Alhan

Stanford Hapishane Deneyi

Birkaç saniye kadar düşünün, bugünden itibaren iki hafta kadar bir suçlu gibi yaşayacaksınız; öyle olmasanız bile insanlar size öyle davranacak. Bu durumda kendi benliğinize sıkı sıkı tutunur ve bırakmaz mıydınız, yoksa akıntının içerisinde kendinizi mi kaybederdiniz?

1971 yılının sıcak bir ağustos gününde, Stanford Üniversitesinin bodrum katında, psikoloji profesörü Philip Zimbardo, pek de kalabalık sayılamayacak bir ekiple psikolojik bir deneye başlamıştı. Başladıkları araştırma yalnızca bilim dünyası için bir aydınlanma değil, insan davranış ve düşünceleri üzerinde de büyük bir farkındalık uyandıracaktı. Tarihe “Stanford Prison Experiment” olarak geçen bu araştırma; dış etkenlerin insan psikolojisi ve davranışlarında nasıl etkili olduğunu açıkça ortaya sererek, psikoloji dünyasının en çarpıcı deneylerinden biri haline geldi.

Cevaplanması gereken soru, insanların sosyal roller içerisinde nasıl değiştiği ve şekil aldığıydı. Güç sahibi olan, bir süre sonra daha zalim olacak mıydı?

Gazeteye bir ilan verildi. “Hapishane yaşamına ilişkin psikolojik bir araştırma” başlığıyla yayımlanan ilana, psikolojik açıdan sağlıklı 24 erkek öğrenci seçildi. Günlük yaklaşık 15 dolar ödeme alacaklardı. Araştırmacılar, dönemin sosyal yapısı ve yaşanabilecek fiziksel problemler nedeniyle erkeklerle çalışmak istemişti.

Seçilen 24 genç; herhangi bir psikolojik rahatsızlığı olmayan, suç geçmişi bulunmayan, orta sınıf ailelerden gelen ve çoğunluğu beyaz öğrencilerdi. Katılımcılar rastgele gruplara ayrıldı: gardiyanlar ve mahkumlar. Sanki 14 günlük bir oyun oynar gibi...

Üniversitenin bodrum katı küçük bir hapishaneye dönüştürüldü. Dar hücreler, demir parmaklıklar, güvenlik kameraları ve bol, tek renk üniformalar...

Mahkumlara isimleriyle değil, belirli numaralarla seslenilmeye başlandı. Bu durum, kişisel kimlikleri konusunda zihinlerinin bulanmasına neden oluyordu. Gardiyanların ise büyük güneş gözlükleri, copları ve askeri tarz formaları vardı. Deney, mahkumların gerçek polisler tarafından tutuklanmasıyla başlamış oldu.

Gardiyanlara ilk söylenen şey, mahkumların kaçmalarını engellemektir. İlk başta deneyin etkisini hemen göstermeyeceği düşünülüyordu, ama daha ilk günden beklenenden farklı ilerlemeye başlamıştı bile.

Biraz çekingen davranarak başlayan gardiyanlar ve sadece sessizce zaman geçirmeye çalışan mahkumlar, daha üç gün olmadan tamamen bu davranışlardan uzaklaşmışlardı. Daha ilk günden gardiyanlar oldukça acımasız davranmaya, yasaklar getirmeye, cezalar vermeye ve mahkumlar üzerinde baskı kurmaya başladılar. İçlerinden gelen bir istek ve dürtü müydü, yoksa sadece rollerinin gerekliliği olarak mı görüyorlardı, belirsizdi.

Fiziksel şiddet yasaktı fakat psikolojik şiddet giderek genişlemiş, kontrol edilemez bir hâl almıştı. Mahkumlar sürekli küçük düşürülüyor, oldukça aşağılayıcı sözler duyuyor ve geceleri bile uykularından sık sık uyandırılıp zorunlu sayımlar yaptırılıyordu.

Deneye katılan gençler, daha iki gün öncesinde sıradan öğrencilerdi ama bulundukları ortama öyle uyum sağlamış ve tıpkı bu kalemin gibi renk değiştirmişlerdi ki, araştırmayı durdurma fikri zihinlere yerleşmeye başlamıştı.

Mahkumlar ise kısa sürede derin bir çaresizlik hissine kapıldı; büyük ağlama krizleri ve öfke nöbetlerinin ardı arkası kesilmiyordu. Bazı mahkumlar psikolojik olarak o kadar çökmüştü ki deneyden hemen ayrılmak istediler. Artık bir araştırmadan çok işkence yerine dönmüş gibiydi.

Psikolog Christina Maslach, bir dönem hocası olan ve ilerleyen yıllarda eşi olacak Philip Zimbardo ile görüşüp koşulları değerlendirmek üzere deneyi gözlemledi. Maslach, gördüklerinden oldukça rahatsız olmuştu. İnsanlık dışı bir durum olduğunu dile getirerek sert bir tepki gösterdi. Bunun üzerine iki hafta sürmesi planlanan deney, bir hafta bile dolmadan, altıncı günde sonlandı...

Deney unutulmaz bir hâle geldi. İnsanların içinde bulundukları sistemde nasıl şekillendiklerini gözler önüne sermişti. Zaten Zimbardo'nun asıl sorusu neydi? “İnsanlar kötü oldukları için mi zalimleşir, yoksa bulundukları sistem mi onları değiştirir?”

Deney çok ciddi eleştiriler de almaya başladı. Etik olmayan bir psikoloji deneyi olarak gösterilip eleştirildi. Bu deney ve İkinci Dünya Savaşı sonrası yapılan diğer deneylerde deneklere verilen zararlardan ötürü Amerika, üniversitelerde insanlar üzerinde yapılan deneylerde denetimi sıkılaştırdı ve kontrolü eline aldı.

Deneyin bilimsel açıdan yeterince güvenilir olmadığı ve medyanın olayı dramatikleştirdiği öne sürüldü. Bir grup tarafından bilim dışı bir çalışma olarak etiketlendi. Özellikle Thibault Le Texier, gardiyanların belirli şekillerde davranmaları için doğrudan talimat aldığını, teşvik edildiğini ve bu davranışların Zimbardo'nun deney öncesinde çoktan yazılmış olabilecek sonuçlarını doğrulamak amacıyla yapıldığını öne sürdü. Ancak bu görüş, Zimbardo tarafından kişisel bir saldırı olarak görülmüş ve dürüst bir değerlendirme olmadığı dile getirilmiştir.

Deney, yıllar içinde bireysel bir kötülük arayışından çok, sistemsel baskının önemine dair bir tartışmaya yol açtı. Şimdilerde ise hâlâ üniversite öğrencilerinin hakkında sunumlar yaptığı, psikologlar tarafından üzerinde durulan bir araştırma. Sadece bir deney olarak değil, insan doğasının karanlık yüzüne tutulan bir ayna olarak görülüyor.

Bunu yazarken bile bana düşündürüyor; aynı durumda olsam, farklı davranır mıydım?

İnternette deneye dair görüntülere ulaşabilir, 2015 yapımı aynı isimli filmine de göz atabilirsiniz. Film tamamen gerçek deneyi anlatır. Ayrıntılı biçimde işlendiği ve oldukça gerçekçi olduğu için rahatsız edici bulunduğu sıkça söylenmektedir.

Yazar: Bade A.

Stars Hollow'da Sonbahar Vardiyası

Havalar yavaş yavaş dinginleşmeye başladığına ve o ince, ikonik kazaklarımızı askılardan çıkarmaya başlayacağımıza göre, yine Stars Hollow'a sığınma vaktimiz gelmiş demektir. Stars Hollow sizlerin navigasyonla bulabileceği veya haritada görebileceğiniz bir yerden çok, zamanın usulca aktığı konforlu bir kurgu. Gerçek hayatın o stresinden kaçtığımız ve sadece taze demlenmiş kahve çekirdeklerinin kokusunu aldığımız ve sonbahar rüzgarını dinlediğimiz estetik bir sığınak.

Eylül ayı gelince, yine kendimi Stars Hollow'da sabahın ilk ışıklarıyla yürüyen o genç kızın ritmine kapılırken buluyorum. Rory Gilmore. Sonbahar yaprakları sararmaya ve usulca yere düşmeye başladığında; her zaman Rory gibi düşünmeye başlıyorum. Tek farkımız benim onun kadar devasa miktarlarda kafein tüketmemem.. Yine de bana sorarsanız her sonbahar zamanları etrafımızı tatlı tatlı Rory estetiği çevreliyor.

Luke's Diner'la başlıyor hikayemiz. Rory o devasa kupasıyla kahvesini yudumlarken... O ikonik balıkçı yaka kazakları ve pasparlak dertsiz saçlarıyla. Bana sorarsanız Rory estetiğini kahveler dışında o ikonik kazaklar da kucaklıyor. Bir de tabi ki sehpanın üzerine serilen ve "messy girl" havasını iliklerimize kadar yaşadığımız film geceleri... Benim bu kasabada en kıymetli bulduğum durumlardan biri de kasaba sakinleri. Kirk'ün her hafta yeni tuhaf iş denemeleri, Taylor'ın katı kasaba kuralları, Luke'un hafif huysuz fakat korumacı tarafı... Herkes birbirinden çok farklı, ve tam da bu farklılık onları birbirine daha da kenetliyor. Hiçbir sonuca ulaşılmayan kasaba toplantıları fark etmeden herkesin birbirine ne kadar bağlı olduğunu gösteriyor bizlere. Karakterlerin hiçbirinin kusursuz olmaması bizi bu diziye daha da yakınlaştırıyor; Rory de dahil olmak üzere..

Bir de bize Rory'yi bu kadar çok sevdiren bir diğer ana karakterimiz, Lorelai Gilmore. Lorelai ve Rory bizlere aralarındaki bağı sınırsız ve sansürsüz bir biçimde gösteriyor. Onların arkadaşça olan anne-kız ilişkileri, oyunları, film geceleri ve dahası... Bizim onları bu kadar çok sevmemiz de yine kusurları da çok etkili. Birbirlerinin hatalarını yargılamak yerine kucaklayan bu dinamik, Lorelai'in bazen çocuksu tavırlarını veya Rory'nin ders stresıyla aldığı saçma fikirlerini bile anlaşılır kılıyor.

Dünya tüm hızıyla dönerken, zaman hızlıca akarken ben üzerime beyaz Rory kazağını geçirip Gilmore Girls evrenine 1 saat bile olsa sığınmayı çok seviyorum.

Eğer ki hala izlemediyseniz, bu sizlere izlemeniz için ve yeni idolünüzü yaratmanız için bir işaret. Fakat tek tavsiyem erkek seçimlerine ve kahve bağımlılığına çok takılmamanız olacak..

Yazar: Zeynep Işıl Kelle

Beton, Ses ve K ratorl k

Berlin Tekno Kültürü ve Berghain

Berlin Duvarı yıkıldığında sadece siyasi bir boşluk değil; Doğu Berlin'in terk edilmiş elektrik santralleri, paslı fabrikaları ve kasvetli sığınakları kaldı. şehrin sahipsiz kalan bu devasa beton envanteri, büyük sermayeler tarafından değil, o binaları işgal eden punklar, aykırılar ve rave tutkunları tarafından ele geçirildi. 90'ların başında Detroit'ten ithal edilen sert elektronik ritimler, Berlin'in bu kasvetli ve kendine özgün mimarisiyle birleştiğinde ortaya sadece bir müzik türü çıkmadı; yeni bir kültürü ve gençliğin doğuşu oldu. Berlin tekno kültürünü konuşacaksa, işe eğlence sektöründen değil, bu ham ve kontrolsüz alt-kültür hareketinden başlamak gerekir.

Bu hareketin evrilip kendi efsanesini yarattığı zirve noktası ise şüphesiz Berghain oldu. Eski bir Doğu Berlin termik santralinin devasa beton kütlesinde yükselen Berghain, zamanla bir kulüp olmanın ötesine geçerek tekno müziğin modern mabedine dönüştü. Çıplak duvarlar, yüksek tavanlar ve yüksek desibel ses frekansları; tüketime toplumunun tüm o parlak ve cilalı yüzeylerine indirilmiş direkt bir darbe niteliğindeydi.

Fakat Berghain'ı ve Berlin tekno kültürünü asıl benzersiz kılan şey, mek nın kapısında başlayan o garip ve gizemli ritüeldir. Mek nın kapısındaki ikonik isim Sven Marquardt tam olarak bu noktada devreye giriyor. Yüzündeki dövmeleri, piercingleri ve Doğu Almanya döneminden gelen punk geçmişleriyle Marquardt, sıradan bir güvenlik görevlisi değil; kendisi bir fotoğrafçı ve  ağdaş sanatçı. Dolayısıyla Berghain kapısındaki o meşhur ve acımasız eleme süreci, basit bir güvenlik kontrolü ya da elitist bir tavır değil; bizzat Marquardt'ın yürüttüğü canlı bir k ratorl k pratiği.

Yazar: Azelya Doğan

Amaç belliydi. Bu kültüre ait olmayan “yapayları” bu mabede sokmamaktı.

Marquardt ve ekibi, içeriye kimin girip girmeyeceğine karar verirken aslında kulübün içindeki o canlı insan kompozisyonunu seçer. I eriye parası olanı, marka giyineni ya da meraktan gelen turist kitleyi almazlar; çünkü bu kitle içerideki o ham, yargısız ve  zg r atmosferi bozar. Kapıdaki reddedişler, popüler kültürün pasif tüketicilerini dışarıda tutarak içerideki kolektif aurayı korumayı amaçlar. Marquardt'ın yaklaşımı, bir sergi k rator n n galerideki eserler arasında kurduğ  dengeyle birebir aynıdır.

I eriye adım atıldığında ise bu kültürün en radikal kuralı devreye girer: Kesin kamera yasağı. Girişte telefon kameralarının etiketlenmesiyle başlayan bu süreç, her şeyin sosyal medyada sergilendiği ve t keticildiği, çağımıza karşı yapılan sağlam bir barikattır (Her ne kadar hoşuna gitmeyen olsa bile).

Berghain, belgelenmek ya da bir dijital vitrine malzeme olmak için değil; sadece o an var olmak için tasarlanmıştır. I erideki bedenler, ekranların nesnesi olmaktan kurtulur; karanlık, ışık ve bass frekanslarının arasında eriyerek kopyalanamayan, arşivlenemeyen anlık bir performansın parçası haline gelir.

Sonuç olarak Berlin'de techno'nun yükselişi ve Berghain efsanesi; müziğin, mekanın ve insanın birleşerek kapitalist teşhirciliğe karşı kurduğ  son sığınaklardan biridir. Betonun içinden yükselen bu ses, kulakları sağır eden bir müzikten ziyade, özgürlüğün en çiğ ve en saf halidir.

Memleket Gözü

memleket gözü

Ruhunun yok edici alevi,
Gözlerinden yaşlar akarken,
Kalbime sirayet etti.
Biçare kalbimi yakıp kül edip
Tarumar eyledi.

Gönlümden bir duman çıktı da
Doğrudan senden yana gitti.

O zaman işittim,
Memleketimden hoyrat bir ses
geldi.

Sanki dokunaklı bir fısıltı;
“Duman güzele gider!”

Yazar: Aytunç Adıgüzel

Tarot Falı Gerçek Mi?

Nereden Çıktı?

Tarot denince birçoğumuzun aklına hemen gizemli masalar, karanlık odalar ve "Geleceğinde bir yol var..." gibi klasik cümleler geliyor. Peki olay gerçekten bu kadar mistik mi? İnsanlar yüzyıllardır bu kartlara bakarak geleceği görebiliyor mu, yoksa hepsi bir şehir efsanesi mi?

İşin aslı, tarot ilk çıktığında kimsenin kehanet gibi bir derdi yoktu. 15. yüzyıl İtalya'sına kadar uzanan bu kartlar, aslında zengin ailelerin toplanıp oynadığı bayağı bildiğimiz bir kutu oyunu malzemesiydi. Kartların üzerine "geleceği okuma" misyonu yüklenmesi ise çok sonra, 18. yüzyıl civarında başladı. Yani tarotun asıl doğuş amacı fal bakmak değil, vakit geçirmekti.

Gelelim en merak edilen soruya: *Tarot gerçekten geleceği söyler mi?*

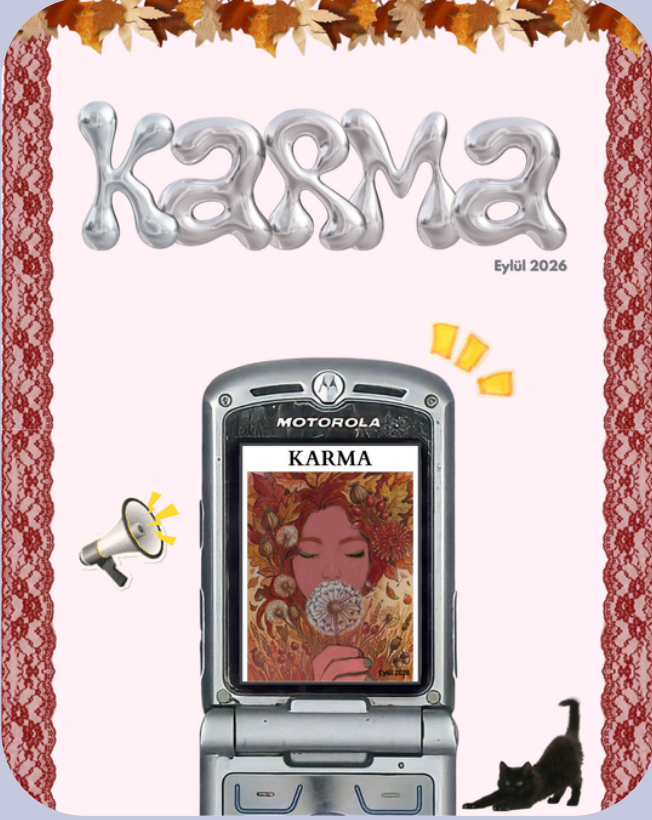
Bilimsel açıdan bakarsanız, kestirmeden bir "Hayır," cevabı alırsınız. Kartların gelecekte haber verdiğine dair elde tek bir somut kanıt bile yok. Ama işin bir de psikolojik boyutu var. Kartlardaki simgeler ve yorumlar o kadar geneldir ki, kartı açtıran kişi kendi hayatından mutlaka bir parça bulur. Bir nevi "Aaa, tam da beni anlatıyor!" etkisi yaşanır.

Aslında buradaki temel mevzu insanoğlun belirsizlikten nefret etmesi. Kafamız karıştığında ya da geleceğin ne getireceğini kestiremediğimizde, tutunacak bir dal ararız. Tarot kartları da geleceği göstermekten ziyade, belki de o an içimizde bastırdığımız ya da görmezden geldiğimiz şeyleri gün yüzüne çıkarır. Bir nevi aynalık yapar.

Yani tarot kartları geleceği haber veren mucizevi nesneler değil. Ama insanın durup kendi içine bakmasını, "Ben ne hissediyorum?" diye sormasını sağlayan ilginç bir araç. Yüzyıllardır popülerliğini korumasının sebebi de kartların sihirli olması değil; bizim bilinmeyene olan o bitmek bilmeyen merakımız.

Yazar: İrem Korkmaz

Ayraçlar

Tasarım: Dicle Ç.

KARMA

Eylül 2026

Ve belki de incir ağacının dallarında asılı kalan bütün o hayallerin hepsine ulaşamayız. Ama bir dal seçip ona uzanmak, hiç denememekten her zaman daha iyidir.

Sümeyye B.

Tasarım: Dicle Ç.